

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ธุรกิจในจังหวัดขอนแก่นแต่ละประเภทต้องการ ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวมถึงแนวความคิดและทฤษฎี รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาได้จัดลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) ประเภทและลักษณะของธุรกิจ
- 2) ความสำคัญของนักบัญชีกับธุรกิจ
- 3) ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประเภทและลักษณะของธุรกิจ

1.1 **ประเภทธุรกิจ** สามารถจำแนกตามลักษณะของการดำเนินงานออกเป็น 3 ประเภท (นภาพร ลิขิตวงศ์จร และอนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2554) ได้แก่

1.1.1 ธุรกิจพาณิชย์กรรม (Commerce) หมายถึง ธุรกิจหรือกิจการที่ซื้อสินค้าเพื่อนำสินค้าดังกล่าวมาจำหน่ายให้กับลูกค้าโดยไม่มีการแปรรูปสินค้านั้น หรืออาจเรียกว่าธุรกิจซื้อมาขายไป ก็ได้ซึ่งได้แก่ การค้าปลีก การค้าส่ง ตัวแทนจำหน่าย ธุรกิจโชว์รูมขายรถยนต์ ธุรกิจร้านโชห่วย ธุรกิจขายเครื่องเขียน เป็นต้น ดังตัวอย่างจาก ภาพที่ 1 ซึ่งจะแสดงตัวอย่างของธุรกิจพาณิชย์กรรม โดยรายได้ของธุรกิจประเภทนี้คือรายได้จากการจำหน่ายสินค้าส่วนค่าใช้จ่ายคือต้นทุนในการซื้อสินค้ามาจำหน่ายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ร้านขายเสื้อผ้า

ตัวแทนจำหน่ายสินค้า

ร้านค้าปลีก

ภาพที่ 1 ตัวอย่างของธุรกิจพาณิชย์กรรม

การดำเนินกิจการของธุรกิจประเภทนี้อาจเป็นได้ทั้งผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกการวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจพาณิชย์กรรมจะแสดงรายได้จากการขายสินค้าและค่าใช้จ่ายจะแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายและบริหาร การซื้อขายสินค้าขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการและลักษณะการดำเนินธุรกิจในธุรกิจขนาดเล็ก เช่น กิจการเจ้าของคนเดียว หรือห้างหุ้นส่วนเจ้าของหรือหุ้นส่วนผู้จัดการอาจดำเนินการจัดซื้อสินค้าตั้งแต่ต้นจนจบเพียงคนเดียว แต่หากเป็นกิจการขนาดใหญ่อาจต้องมีฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายขายซึ่งกิจการขนาดใหญ่การออกแบบเอกสารและระบบบัญชีเพื่อการควบคุมภายในเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง สามารถจำแนกตามลักษณะของสินค้าและบริการได้ดังนี้

1) ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) หรือร้านโชห่วย เป็นร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะการจำหน่ายสินค้าและบริการรูปแบบเดิม การจัดวางสินค้าไม่ทันสมัย ส่วนใหญ่เป็นร้านห้องแถวที่มีพื้นที่ไม่มาก การบริหาร จัดการเป็นแบบครอบครัว การลงทุนน้อย ไม่มีระบบการจัดการที่ได้มาตรฐาน

2) ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) เป็นร้านค้าที่มีการจัดการเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่วนมากเป็นการจัดตั้งเป็นบริษัทร่วมทุน ทั้งในและต่างประเทศ

ผู้ทำบัญชีในธุรกิจพาณิชย์กรรมจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรที่ดี เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีคู่แข่งกันเกิดขึ้นสูง (เสริมโชค ไชยเลิศ , 2554) ผู้ทำบัญชีต้องมีการวางแผนทางธุรกิจ การบริหารงาน และการจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถครองตลาด และสามารถต่อสู้กับคู่แข่งทางการค้าได้ อีกทั้งยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการสินค้าคงคลัง เนื่องจากต้องมีการบริหารจัดการสินค้าที่อยู่ภายในร้านให้เพียงพอกับความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังต้องบริหารจัดการสินค้าคงคลังให้พอดีกับขนาดของคลังสินค้า ปริมาณการสั่งซื้อ ปริมาณการขาย นักบัญชีที่อยู่ในธุรกิจประเภทนี้จึงควรมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจเป็นอย่างดี อีกทั้งยังต้องมีการวางแผนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.1.2 ธุรกิจอุตสาหกรรม (Industry) หมายถึง ธุรกิจหรือกิจการที่ดำเนินการด้าน การผลิต สินค้าออกจำหน่าย เป็นการนำวัตถุดิบหรือสินค้าจากการซื้อมาเข้ากระบวนการแปรรูป หรือแปรรูปให้มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมเพื่อจำหน่าย เช่น โรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงงานผลิตรถยนต์ เป็นต้น ดังตัวอย่างจาก ภาพที่ 2 ซึ่งจะแสดงตัวอย่างของธุรกิจอุตสาหกรรม โดยรายได้ของธุรกิจประเภทนี้คือ รายได้จากการจำหน่ายสินค้า ส่วนค่าใช้จ่ายคือ ต้นทุนสำหรับการผลิตสินค้าได้แก่วัตถุดิบค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิตรวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า

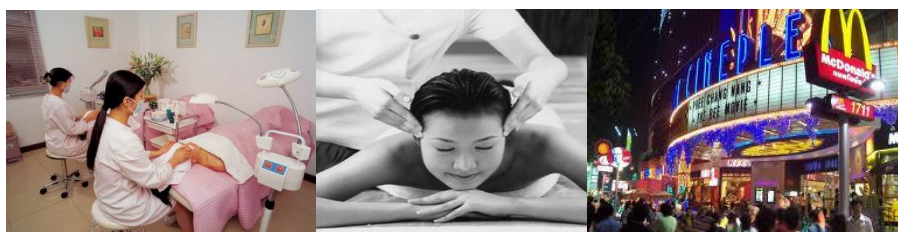
โรงงานผลิตน้ำตาล

โรงงานผลิตรถยนต์

ภาพที่ 2 ตัวอย่างของธุรกิจอุตสาหกรรม

ธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นธุรกิจที่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย โดยการผลิตเริ่มตั้งแต่การซื้อวัตถุดิบเข้ามาเพื่อทำการผลิตหรือแปรรูปให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปพร้อมจำหน่าย ซึ่งในกระบวนการผลิตนั้นจะต้องมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าแรงงานสำหรับคนงานที่ทำการผลิตสินค้า และค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าเช่าโรงงาน เป็นต้น ผู้ทำบัญชีที่อยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีต้นทุนมากเป็นพิเศษ เนื่องจากต้องนำมาใช้ในการจัดการต้นทุนสินค้า ทั้งสินค้าคงคลัง สินค้าระหว่างผลิต และค่าใช้จ่ายในการผลิตต่างๆ อีกทั้งยังต้องมีความรู้เรื่องการควบคุมและการตรวจสอบภายใน เพื่อเป็นการควบคุมขั้นตอนการผลิตที่อาจเกิดความเสี่ยง หรือลดขั้นตอนที่อาจทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ เพื่อให้ธุรกิจเกิดผลกำไรสูง ผู้ทำบัญชีจะได้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการประกอบการตัดสินใจต่างๆ นั้น ต้องการมีการติดต่อเพื่อพูดคุยกับแผนกต่างๆ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเกิดต้นทุนที่แท้จริง ต้องมีทักษะในการติดต่อปฏิสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือในส่วนงานต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

1.1.3 ธุรกิจบริการ (Services) หมายถึงธุรกิจหรือกิจการที่มีการดำเนินการให้บริการแก่ผู้ซื้อเป็นสินค้าที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่มีตัวตนและไม่สามารถคืนได้ ได้แก่ โรงภาพยนตร์ การท่องเที่ยว โรงแรม ธุรกิจซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ธุรกิจเสริมสวย ธุรกิจรับซักรีด ธุรกิจขนส่งสินค้า เป็นต้น ดังตัวอย่างจากภาพที่ 3 ซึ่งจะแสดงตัวอย่างของธุรกิจบริการ โดยรายได้ของธุรกิจประเภทนี้คือรายได้จากการให้บริการ ส่วนค่าใช้จ่ายคือ ต้นทุนเกี่ยวกับการให้บริการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ธุรกิจเสริมความงาม

บริการนวด

โรงภาพยนตร์

ภาพที่ 3 ตัวอย่างธุรกิจบริการ

ธุรกิจบริการมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ (ลำไย เทียมมล , 2555) คือ

1) เป็นสินค้าที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangibility Goods) คือลูกค้าหรือผู้ใช้บริการจะไม่สามารถมองเห็นหรือเกิดความรู้สึกได้ก่อนจะมีการใช้บริการดังนั้นผู้ให้บริการต้องสร้างความเชื่อมั่นในแง่ของสถานที่ บุคลากรที่ให้บริการเครื่องมือและวัสดุที่ใช้ในการให้บริการ สัญลักษณ์และราคา เป็นต้น

2) ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ (Inseparability) เนื่องจากการให้บริการเป็นการผลิตและบริการในเวลาเดียวกันกล่าวคือผู้ขายหนึ่งรายสามารถให้บริการลูกค้าในขณะที่นั้นได้มากกว่าหนึ่งราย

3) ไม่แน่นอน (Variability) ลักษณะของการบริการไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้ขายสถานที่และเวลาในการให้บริการ รวมถึงอาจขึ้นอยู่กับตัวลูกค้าด้วยก็ได้

4) ไม่สามารถเก็บไว้ได้ (Perish ability) การบริการไม่สามารถผลิตเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่นถ้าความต้องการมีสม่ำเสมอการให้บริการก็จะไม่มีปัญหา แต่ถ้าลักษณะความต้องการไม่แน่นอนจะทำให้เกิดปัญหาการบริการไม่ทันหรือไม่มีลูกค้า

จากลักษณะของธุรกิจจะมีผลต่อการจัดทำบัญชีของกิจการซึ่งกระบวนการจัดทำบัญชีของธุรกิจประเภทนี้จะไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่นเนื่องจากไม่มีรายการเกี่ยวกับสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะธุรกิจของทั้ง 3 ธุรกิจ จะเห็นว่าธุรกิจอุตสาหกรรมจะมุ่งเน้นให้ผู้ทำบัญชีมีทักษะทางปัญญาและทักษะทางการปฏิบัติงาน เพื่อเน้นการทำงานที่มีความซับซ้อนทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการควบคุม ธุรกิจพาณิชย์กรรมและธุรกิจบริการจะมุ่งเน้นผู้ทำบัญชีที่มีทักษะทางการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร มีคุณลักษณะเฉพาะบุคคลและสามารถวางแผนการจัดการทางธุรกิจได้ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก โดยธุรกิจพาณิชย์กรรมต้องมีการบริหารจัดการสินค้าคงคลังให้พอดีกับความต้องการของลูกค้า ส่วนธุรกิจบริการต้องมีการบริหารงานให้เป็นไปตามความต้องการของลูกค้าที่มีเข้ารับบริการ และต้องมีทักษะทางการสื่อสารและควรมีบุคลลลักษณะที่ดี เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ลักษณะของการดำเนินธุรกิจ สามารถจำแนกตามลักษณะการลงทุนของเจ้าของ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ (อัญชลี พิพัฒน์เสริญ, 2554) คือ

1.2.1 กิจการเจ้าของคนเดียว (Individual Proprietorship) เป็นรูปแบบของการดำเนินกิจการที่มีเจ้าของเพียงคนเดียวคือผู้ก่อตั้งกิจการโดยมากมักเป็นกิจการขนาดเล็ก เจ้าของเป็นผู้บริหารงานเองดังนั้นจึงมีความคล่องตัวในการบริหารงานสูงเนื่องจากสามารถตัดสินใจในเรื่องของการบริหารงานได้เองโดยไม่ต้องถามความเห็นของผู้อื่นหากกิจการมีกำไร เจ้าของกิจการก็ได้รับกำไรนั้นแต่เพียงผู้เดียวแต่ถ้ากิจการขาดทุนเจ้าของกิจการก็ต้องรับผิดชอบผลการขาดทุนและหนี้สินที่เกิดขึ้นแต่เพียงผู้เดียวเช่นกันในการดำเนินธุรกิจในรูปแบบเจ้าของคนเดียวนี้หากกิจการต้องการหาแหล่งเงินทุนเพิ่มจะเป็นไปได้ยากเนื่องจากมีเจ้าของเพียงคนเดียว

1.2.2 กิจการห้างหุ้นส่วน (Partnership) เป็นรูปแบบของการดำเนินธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันจัดตั้งกิจการโดยเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน มีสัญญาเข้าเป็นหุ้นส่วนกันและแบ่งผลกำไรกันซึ่งเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนจะถูกเรียกว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนในการบริหารงานของกิจการจะกำหนดให้หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้บริหารงานซึ่งจะเรียกว่าหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนมี 2 ประเภท คือ

1.2.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Unlimited Partnership) ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนประเภทที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้

1.2.2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทที่มีหุ้นส่วนบางคนรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นเท่านั้นซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกิจการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนนี้จะแหล่งเงินทุนได้ง่ายกว่ากิจการเจ้าของคนเดียวเนื่องจากมีจำนวนเจ้าของมากกว่า แต่หากมีกำไรกำไรนั้นก็จะต้องแบ่งให้กับหุ้นส่วนทุกคนหากขาดทุนก็ต้องรับผิดชอบผลขาดทุนและหนี้สินของกิจการร่วมกันทุกคน

2.2.3 บริษัทจำกัด (Limited Company) เป็นรูปแบบของการดำเนินธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นด้วยการแบ่งเงินทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กันผู้ถือหุ้นซึ่งก็คือเจ้าของกิจการต้องรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือบริษัทจะถูกบริหารงานโดยคณะกรรมการบริษัทซึ่งที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้แต่งตั้งโดยที่คณะกรรมการบริหารบริษัทนั้นมาจากผู้ถือหุ้นหรือไม่ก็ได้ดังนั้นในบริษัทจำกัดจึงมีการแยกระหว่างเจ้าของกิจการกับผู้บริหารงาน นั่นก็คือผู้ถือหุ้นมิได้บริหารงานเองโดยตรง แต่มอบหมายให้คณะกรรมการเป็นผู้บริหารงานแทนเมื่อจดทะเบียนแล้ว บริษัทจะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้นซึ่งกิจการในรูปแบบบริษัทจำกัดนี้จะ

หาแหล่งเงินทุนได้ง่ายเนื่องจากมีผู้ถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมาก และการบริหารงานก็คล่องตัวผู้บริหารก็มักจะเป็นมืออาชีพในการบริหารธุรกิจ หากบริษัทมีกำไรเจ้าของกิจการซึ่งเรียกว่า ผู้ถือหุ้น จะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล

บริษัทมหาชน จำกัด หมายถึง บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งได้บัญญัติในมาตรา 15 ว่า “บริษัทมหาชน จำกัด” คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนามประสงฆ์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

หลักการบัญชีสำหรับธุรกิจที่ก่อตั้งในลักษณะใดก็ตาม ส่วนใหญ่จะใช้หลักการบัญชีเดียวกัน ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับส่วนของเจ้าของ ซึ่งจะมีการจัดทำที่แตกต่างกันตามลักษณะของการลงทุนในส่วนของเจ้าของธุรกิจ

2. ความสำคัญของนักบัญชีกับธุรกิจ

การบัญชีเป็นการจัดทำข้อมูลเพื่อแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นความรู้และข้อเท็จจริงต่างๆทางการเงิน เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ เพื่อให้องค์กรสามารถนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจ โดยการมีระบบข้อมูลที่ต้องเป็นมาตรฐาน เผยแพร่อย่างรวดเร็ว สามารถนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบในการตัดสินใจ หรือเพื่อวางแผนบริหารกิจการ โดยมีนักบัญชีเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวม จัดการ ประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพื่อนำมาจัดทำและนำเสนอข้อมูลลงงบการเงิน ที่กระชับ ถูกต้องตรงตามมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถอ่านและเข้าใจ เพื่อเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในการตัดสินใจ วางแผน และควบคุมธุรกิจ (ธวัช ภูษิตโกศล, 2544) วิชาชีพบัญชีจึงนับเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร หรือธุรกิจที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร

การดำเนินธุรกิจ ให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปของธุรกิจ และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจต่อไปในอนาคต ซึ่งข้อมูลที่มีความสำคัญกับการตัดสินใจนี้ ส่วนใหญ่มักมาจากข้อมูลทางบัญชี ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงสถานะการเงิน ผลการดำเนินงาน โดยผู้ที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลนี้เรียกว่า “ผู้ทำบัญชี”

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ประกาศให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2543 โดยให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 พระราชบัญญัติการบัญชีมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อกำหนดในการจัดทำบัญชีและการลงรายการบัญชีธุรกิจที่เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณสมบัติผู้ทำบัญชีผู้มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชีและบทกำหนดโทษโดยมีข้อสรุป ดังนี้

2.1 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี กำหนดให้เฉพาะนิติบุคคลเท่านั้นที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี และกำหนดให้กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีด้วย โดยกำหนดวันเริ่มทำบัญชีของนิติบุคคลต่างๆ ไว้ด้วย ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด ต้องเริ่มทำบัญชีในวันที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ให้เริ่มทำบัญชีตั้งแต่วันที่เริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย ส่วนกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรให้เริ่มทำบัญชีตั้งแต่วันที่เริ่มต้นประกอบกิจการ

2.2 ความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชี กำหนดความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ โดยแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีอย่างชัดเจน ดังนี้

2.2.1 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดให้มีการทำบัญชีตามกฎหมาย โดยต้องจัดให้มีการทำบัญชีนับแต่วันเริ่มทำบัญชี มีการส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน ทำหน้าที่ปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินผ่านการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จากนั้นเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี รวมถึงต้องจัดให้มีผู้ทำบัญชีซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกำหนด และมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ทำบัญชีให้จัดทำบัญชีให้ตรงต่อความเป็นจริง

2.2.2 ผู้ทำบัญชี ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ตามกฎหมาย คือผู้จัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือ การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้ มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน ในการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีนั้น อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และในการลงรายการในบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศ ให้มีภาษาไทยกำกับ หรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีให้มีคู่มือคำแปลรหัสที่เป็นภาษาไทยไว้ รวมทั้งต้องเขียนด้วยหมึก พิมพ์ดีด ตีพิมพ์ หรือทำด้วยวิธีอื่นใดที่ได้ผลในทำนองเดียวกัน

2.3 บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องรับโทษตามลักษณะความผิด ซึ่งโทษมีทั้งโทษปรับ และจำคุก ในกรณีที่เป็นความผิดต่อเนื่องมีโทษปรับรายวันจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง โดยสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทลงโทษและผู้มีหน้าที่รับโทษตาม พรบ.การบัญชี 2543

กรณี	บทกำหนดโทษ	ผู้ที่ต้องรับโทษ
1. ไม่จัดให้มีการทำบัญชีตาม พ.ร.บ.กำหนดและตามวันเริ่มทำบัญชีที่กำหนด	ปรับไม่เกินสามหมื่นบาทและปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
2. ไม่จัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินภายในเวลาที่กำหนด	ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
3. ไม่จัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
4. ไม่ส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ให้แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้อง	ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
5. ไม่จัดให้มีผู้ทำบัญชีซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกำหนด	ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
6. ไม่จัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี	ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท	ผู้กระทำความผิด
7. ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือ ทำให้สูญหายทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งบัญชี หรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้กระทำความผิด
	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
8. ลงรายการเท็จ แก้ไข สะวนการลงรายการในบัญชี หรืองบการเงิน หรือแก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดความเป็นจริง	จำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้กระทำความผิด
	จำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

ที่มา (<http://www.tice.ac.th/division/account1/HTML%201/F8.htm>)

นอกจากการพัฒนาโดยการออก พรบ.การบัญชี 2543 แล้วในปัจจุบัน ไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยในการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนนี้ ก่อให้เกิดการเปิดเสรีการค้าบริการ และการเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงานอย่างเสรี (กลุ่มพหุภาคี สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ, 2554) ซึ่งวิชาชีพบัญชีเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีผลกระทบตามข้อตกลงนี้ ดังจะเห็นได้จากการที่นักบัญชีเข้าไปเป็นลูกจ้างหรือพนักงานในธุรกิจ โดยตำแหน่งที่เข้าไปทำในธุรกิจนั้นอาจเป็นผู้อำนวยการบัญชี สมุหบัญชี รองประธานกรรมการฝ่ายการเงิน ผู้ตรวจสอบภายใน และพนักงานบัญชี ดังนั้นผู้ที่ประกอบวิชาชีพบัญชี จึงควรมีการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับของธุรกิจเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนธุรกิจไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

3. ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education Standards : IES) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นมา โดย IES ได้กำหนดมาตรฐานของวิธปฏิบัติที่เหมาะสมซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในการศึกษาและพัฒนาสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมทั้งแสดงถึงเกณฑ์มาตรฐานที่องค์กรสมาชิกถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามในเรื่องการเตรียมตัวและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ออกมาเน้นสร้างส่วนประกอบที่สำคัญของเนื้อหาและกระบวนการศึกษาและพัฒนาในระดับที่ได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติตามโดยนานาชาติ (อุษา ผดุงเกียรติศักดิ์, 2552) คณะกรรมการวิชาชีพด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี ได้แปลมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามแนวทางของ IFAC ซึ่งได้มีข้อกำหนดด้านการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี อันประกอบด้วย การศึกษา การฝึกฝน เพื่อให้ได้ประสบการณ์และพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน IFAC ได้ออกมาตรฐานทั้งหมด 8 ฉบับ มีเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้

IES ฉบับที่ 1 ข้อกำหนดในการรับบุคคลเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชี (Entry Requirements to a Program of Professional Accounting Education) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพบัญชี ข้อกำหนดในการรับบุคคลเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดพื้นฐานการศึกษา ความสามารถด้านความรู้ ทักษะ คุณค่า จรรยาบรรณ และทัศนคติที่ดีของวิชาชีพบัญชี การทดสอบก่อนเข้าสู่โปรแกรมเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพบัญชีมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

IES ฉบับที่ 2 โปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชี (Content of Professional Accounting Education Program) อธิบายถึงองค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชีที่กำหนดให้ผู้ที่จะขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพบัญชีต้องมีความรู้ภายใต้โปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชีที่ครอบคลุม

เนื้อหา 3 กลุ่ม คือ วิชาชีพการบัญชี การเงินและความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับองค์กรและธุรกิจ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

IES ฉบับที่ 3 ทักษะนักบัญชีมืออาชีพ (Professional Skill) อธิบายประเภทของทักษะความเป็นมืออาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมี คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

IES ฉบับที่ 4 ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ (Professional Values, Ethics and Attitudes) มาตรฐานฉบับนี้กล่าวถึงการให้ความรู้ และการปลูกฝังคุณค่า จรรยาบรรณและทัศนคติแห่งวิชาชีพ ที่ต้องจัดไว้ใน โปรแกรมการศึกษาวิชาชีพบัญชี หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยอาจแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ

IES ฉบับที่ 5 ประสบการณ์การทำงาน (Practical Experience Requirements) กำหนดประสบการณ์ในการทำงานให้ผู้จะขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพบัญชีต้องมีประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีการควบคุมดูแลโดยที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ด้านวิชาชีพ

IES ฉบับที่ 6 การประเมินศักยภาพและความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ (Assessment of Capabilities & Competence) มาตรฐานฉบับนี้ได้อธิบายกระบวนการประเมินศักยภาพและความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ามีความรู้ ความสามารถที่จะประกอบวิชาชีพได้

IES ฉบับที่ 7 โปรแกรมการพัฒนาและการเรียนรู้ต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพ (Continuing Professional Development: A Program of Lifelong Learning and Continuing Development of Professional Competence) อธิบายถึงโปรแกรมการพัฒนาและการเรียนรู้ต่อเนื่องซึ่งมีความสำคัญ เพื่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพที่มีหลักฐานตรวจสอบได้ มีแนวทางให้ประเทศสมาชิกเลือกปฏิบัติอย่างเหมาะสม เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ประกอบวิชาชีพ ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใด หรือหน่วยงานใดก็ตาม

IES ฉบับที่ 8 ความสามารถของผู้ที่จะเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีมืออาชีพ (Competence Requirement for Audit Professionals) มาตรฐานฉบับนี้ได้อธิบายถึงความสามารถของผู้ที่จะเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีมืออาชีพ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นนักบัญชีมืออาชีพดังกล่าวข้างต้น (IES1-7) รวมถึงข้อกำหนดเฉพาะด้านการตรวจสอบบัญชีด้วย

IES ทั้ง 8 ฉบับ มุ่งเน้นที่จะสร้างกรอบการผลิตนักบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถให้เป็นมาตรฐานเดียวกับต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ที่ได้กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี ตามประกาศของกรมทะเบียนการค้า

สภาวิชาชีพบัญชี ได้ทำการแปลมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับที่ 3 (IES 3) ที่ออกโดย IFAC โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) อธิบายถึงส่วนผสมของทักษะสำหรับบุคคลที่พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งทักษะที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีใช้ความรู้จากการศึกษาทั่วไปได้อย่างประสบความสำเร็จได้โดยจำแนกทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 6 ระดับ ตามลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ มีความรู้ มีความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ได้ สามารถสังเคราะห์ได้ และสามารถประเมินคุณค่าได้ สิ่งที่สำคัญคือ บุคคลที่พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต้องบรรลุระดับสูงที่สุดของทักษะเหล่านี้ ณ ช่วงเวลาที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะทางปัญญาช่วยให้นักบัญชีแก้ปัญหา ตัดสินใจและใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ทักษะเหล่านี้มักได้มาจากการศึกษาทั่วไปในภาพกว้าง ทักษะทางปัญญา ที่จำเป็นประกอบด้วยทุกเรื่อง ดังนี้

3.1.1 ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัดและเข้าใจสารสนเทศ จากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.1.2 จัดความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์

3.1.3 ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหามาก่อน

3.2 ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การทำงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งรวมถึง

3.2.1 ความเข้าใจทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.2 การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision Modeling and Risk Analysis)

3.2.3 การวัด

3.2.4 การรายงาน

3.2.5 ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3.3 ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยการเรียนรู้และการปรับคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งรวมถึง

3.3.1 ความสามารถในการจัดการตนเอง

3.3.2 มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.3 ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

3.3.4 ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

3.3.5 พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ

3.3.6 ความระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

3.4 ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลการสนทนาค่าได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร

3.4.1 การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง

3.4.2 สามารถทำงานเป็นกลุ่ม

3.4.3 มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันได้

3.4.4 เจาะต่อรองหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ

3.4.5 การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.6 สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.4.7 ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน

3.5 ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organization and Business Management Skills) มีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะมีการเรียกร้องให้เป็นผู้แสดงบทบาทในเชิงรุกในการจัดการองค์กรในแต่ละวัน ในขณะที่ก่อนหน้านี้บทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอาจจำกัดอยู่เพียงแค่การเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้าน ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ รวมถึง

3.5.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารงานบุคคลและทรัพยากร การตัดสินใจ

3.5.2 ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน และการมอบหมายงานเพื่อกระตุ้นและ
พัฒนาบุคลากร

3.5.3 การมีภาวะความเป็นผู้นำ

3.5.4 การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กานต์ชูดา นารณกรกิจ (2551) นันทวดี วุฒิกิจ (2550) และกันตกนิษฐ์ หาญวงษา (2549) ศึกษาถึงคุณลักษณะของนักบัญชีในหัวข้อเรื่อง *คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต้องการในจังหวัดพะเยาและคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ* พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการนักบัญชีที่มีความรู้ด้านบัญชีทั่วไป ได้แก่ ด้านระบบบัญชี ด้านภาษีอากรและด้านการตรวจสอบ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้งานอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและเครื่องคอมพิวเตอร์ พูดภาษาอังกฤษได้ดี ต้องการนักบัญชีที่มีความรับผิดชอบ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ต้องการนักบัญชีที่ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป นักบัญชีต้องจัดทำรายงานทางการเงิน และข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง และตรงกับความต้องการของผู้บริหารเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ มีความสามารถในการแปลความหมายของข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้อง และศึกษาโปรแกรมทางบัญชีอยู่เสมอ เพื่อการประยุกต์ใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี ต้องสามารถอธิบายโปรแกรมทางการเงินบัญชีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างเข้าใจ และเลือกใช้งานโปรแกรมทางการเงินบัญชีที่เหมาะสมกับหน่วยงานมีความละเอียดรอบคอบ ศึกษาหาความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรศักดิ์ ธนนไชย (2551) ได้ศึกษาเรื่อง *การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน* ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและรองผู้จัดการฝ่ายบัญชี ที่มีต่อนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในแต่ละกิจการ โดยพบว่า พนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางปัญญามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ และหน้าที่การงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นว่านัก

บัญชีควรมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้าน ได้แก่ ความรู้ทางด้านบัญชีและความรู้ด้านอื่นนอกเหนือจากด้านบัญชี เนื่องจากนักบัญชีต้องทำงานร่วมกับบุคคลจากหลายฝ่ายภายในองค์กร

ธกมร เกื้อกูลวงศ์ (2554) ศึกษาเรื่อง *ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางบัญชี* พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก โดยมีความเห็นว่ตนต้องการพัฒนาทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ด้านทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ อยู่ในระดับมาก

กรรณิการ์ ลำลือ (2552) ที่ได้ศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ตามทักษะวิชาชีพ พบว่า ทักษะทางวิชาชีพที่ผู้ประกอบการพึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการบัญชีต้นทุน มีความสามารถวัด/คำนวณมูลค่าของสินทรัพย์หนี้สิน รายได้ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปริกษาหาหรือเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งและมีความสามารถจัดแบ่งหน้าทีงาน และมีภาวะเป็นผู้นำซึ่งแตกต่างจาก

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของธุรกิจ

วันฉนิ สุคศิริ,ศิวาพร ทรงวิวัฒน์, วงศ์มณี ซาติหาญ (2553) ทำการศึกษา เรื่อง *การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร* พบว่า สถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครที่ต่างประเภทกิจการกันมีความพึงพอใจในนักบัญชีของตนที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาต่างประเทศและด้านคุณธรรมจริยธรรม

กุสุมา คำพิทักษ์,มาลี จตุรัส,กิ่งกาญจน์ มูลเมือง,วาสนา ดวงดารา,เสียง บัวไหล ,นภาพร เติริมมีฤทธิ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ *การพัฒนามาตรฐานอาชีพนักบัญชีที่ตอบสนองต่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรม* ผลการศึกษาพบว่า มีความต้องการนักบัญชีที่มีสมรรถนะทางการบัญชีประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ การวางแผนและควบคุมการเงิน การตรวจสอบภายใน การจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจ จริยธรรมของนักบัญชี และความรู้ทักษะพื้นฐานด้านบัญชีที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ปัจจัยสมรรถนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่องค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมต้องการประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ ความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่องาน ความสามารถในการบริหาร ความรับผิดชอบสูงและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทัศนคติในการทำงาน และมีความรู้ทักษะภาษาอังกฤษดี

ปิติภูมิ เบญจโอฬาร (2553) ได้ศึกษา *คุณสมบัติของนักบัญชีในเขตอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน* ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีที่ปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่า มีทักษะของนักบัญชีเหมาะสมกับธุรกิจในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเองมีความสามารถในสูงสุดในแต่ละทักษะ ดังนี้ มีความสามารถตัดสินใจใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถเลือกใช้และบริหารทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งานและมอบหมายงาน ตามลำดับ

5. กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 (International Education Standards : IES3) กำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาความต้องการของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจพาณิชย์กรรม และธุรกิจบริการ ในจังหวัดขอนแก่น ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา